

Stortingets familie- og kulturkomité

Oslo, 9.1.2025

ENDRINGER I KULTURLOVEN: VIKTIG MED LOVFESTING AV ARMLENGDES AVSTAND, MEN BEHOV FOR MER FORPLIKTENDE LOVTEKST

Norske Billedkunstnere (NBK) og Norske Kunsthåndverkere (NK) viser til tidligere innsendte innspill til Prop. 6 L (2024–2025) – Endringer i kulturlova og vil med dette komme med enkelte tilleggsmerknader og forslag til lovtekst.

Den nye kulturloven stadfester prinsippet om armlengdes avstand og vil i større grad fungere som et styringsverktøy for oppgave- og ansvarsfordelingen mellom de ulike forvaltningsnivåene. Men slik loven er formulert, vil verktøyene ikke bli sterke nok. NBK og NK mener at lovteksten bør være mer forpliktende.

En tydelig presisering av sammenhengen mellom infrastruktur og ytringsfrihet er svært viktig for det visuelle feltet. Infrastruktur for visuelle kunstnere innebærer helt konkret behov for arbeidsplasser som atelier, verksteder og visningssteder i hele landet. En velfungerende infrastruktur med universell utforming vil også gjøre kunst og kultur tilgjengelig for en større del av befolkningen.

Det at prinsippet om armlengdes avstand nå lovfestes, er av uvurderlig betydning for kunstfeltet. Vi mener også det er riktig at ordet «verksemder» er fjernet fra lovteksten. Som en del av Kunstnernettverket støtter vi at det i lovteksten presiseres at oppgaver med kunstfaglige vurderinger skal rullere, slik at en unngår at samme person gjør de kunstfaglige vurderingene i uoverskuelig tid.

Vi har sett flere eksempler – spesielt i mindre kommuner – på at fast ansatte tar beslutninger i kunstfaglige saker, det være seg behandling av ulike støtteordninger, innkjøp av kunstverk eller tildeling av oppdrag innen kunst i offentlig rom. Å sørge for at denne oppgaven rulleres eller løses opp ved å nytte ekstern kompetanse, vil bidra til mangfold og forhindre at bestemte kunstsyn fester seg over tid.

FORSLAG TIL § 2A, MED TILLEGG MARKERT I KURSIV:

§ 2 a Avstand til politiske styresmakter i enkeltsaker

Avgjerder som i hovudsak skal baserast på kunstnarleg eller kulturfagleg skjønn, skal treffast av personar med relevant fagkompetanse. *Denne rolla skal utøvast i ei avgrensa tidsperiode.* Politiske styresmakter kan ikkje overprøva eller instruera om innhaldet i slike avgjerder. Dette er ikkje til hinder for overordna styring gjennom økonomiske og juridiske rammer og generelle mål.

KOMMUNAL PLANLEGGING

NBK og NK mener det er bra og nødvendig at kommuner og fylkeskommuner skal ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet, men at det vil styrke kultursektoren i kommunene dersom lovteksten er mer forpliktende. En mer forpliktende formulering i kulturloven § 4, 2. ledd enn departementets endringsforslag vil gi kultursektoren en større tyngde i møte med kommunens andre ansvarsområder.

Vi stiller spørsmål om hva det å ha en skriftlig oversikt vil innebære, og om denne oversikten faktisk vil bidra til å utvikle kulturfeltet. Det ligger ikke nødvendigvis noen forpliktelser i en skriftlig oversikt. Effekten av lovendringen vil også avhenge av hvor godt lovens omtalte «oversikt» er forankret i kommunens ledelse og organisasjon, og hvordan den blir implementert og fulgt opp i praksis.

Høsten 2024 har nok en gang vist oss at den korteste og enkleste vegen til besparelse i kommunenes budsjett er kutt i kulturbudsjettet. Det skjer til stadighet at kultur settes opp mot kommunenes lovpålagte oppgaver. Dette viser at kultursektoren i kommunen kan ha behov for et sterkere rammeverk å jobbe ut ifra.

En skriftlig oversikt vil være mer forpliktende og ha større betydning for kulturfeltet, dersom den er konkret forankret i et kommunalt planverk. Dette gjelder særlig for små kommuner som ikke har en egen kulturplan.

Vi mener det er viktig å styrke kunstens rolle i samfunnsutviklingen, for eksempel gjennom å inkludere kunstfaglige arbeidsmetoder og fagkunnskap i prosesser for stedsutvikling, folkehelse, læring og innovasjon. NBK og NK vil også understreke behovet for å styrke kunstnernes økonomiske vilkår gjennom ordninger som stipender og støtte til kunstnerdrevne initiativer som atelierfelleskap og fellesverksteder.

En kommunedelplan for kultur vil bidra til å synliggjøre behovet for ressurser i kunstfeltet. Dersom man googler «kommunedelplan for kultur» kommer det i dag opp mange treff, da mange av landets kommuner allerede har en kommunedelplan for kultur. Vårt forslag til lovtekst vil innebære at kommuner som i dag ikke har en kommunedelplan for kultur vil få det på plass.

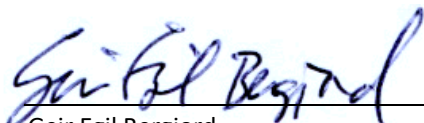
NBK og NK støtter departementets forslag om at kommuner og fylkeskommuner skal ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet, men vi mener at kulturplanleggingen bør fastsettes gjennom en egen kommunedelplan for kultur.

FORSLAG TIL § 4 NYTT ANDRE LEDD:

Fylkeskommunen og kommunen skal ha ein eigen kommunedelplan for kultur.

~~Fylkeskommunen og kommunen skal ha ei skriftleg oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet og fastsetja overordna mål og strategiar for dette feltet i arbeidet med planar etter plan- og bygningslova kapittel 8 og 11. Måla og strategiane bør vera eigna til å møte dei utfordringane som går fram i den skriftlege oversikta.~~

Med vennlig hilsen

Geir Egil Bergjord
Styreleder
Norske Billedkunstnere

Siri Skjerve
Styreleder
Norske Kunsthåndverkere